
Notiser

MEDISINSK NYTT

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

KJETIL SØREIDE

Email: ksoreide@mac.com

Tidsskriftet

ÅSLAUG HELLAND

Email: aslaug.helland@gmail.com

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

Kvinner mest skeptiske til kliniske studier

Det er viktig at begge kjønn deltar i kliniske studier. Men fremdeles er kvinner underrepresentert i mange slike studier. Kan det skyldes at kvinner er mindre villig til å delta enn menn, og i tilfelle hvorfor?

En studie der nesten 800 personer svarte på spørreskjemaer om hvorvidt de var villig til å delta i slike studier, viser at kvinner er mindre villig til å delta i kliniske studier enn menn, og at motivene varierer mellom kjønnene (Arch Intern Med 2007; 167: 905 – 12). Studiene hadde ulik design, med ulik grad av risiko, og varierte med tanke på belønning av deltakerne.

Totalt sett var menn signifikant mer villig til å delta enn kvinner (33,1 % versus 28,7 %). Kvinner hadde større tiltro til legene, men var mer engstelig for risiko og bivirkninger. På den andre siden betydde økonomisk kompensasjon mer for kvinner enn for menn.

Sikker kombinasjon for høyriskopasienter

Pasienter som har hatt blødende magesår, men som trenger behandling med et ikke-steroid antiinflammatorisk medikament (NSAID), bør kanskje få en kombinasjon av en syklooksygenase 2-hemmer og protonpumpehemmer.

441 pasienter med artritt og tidligere blødende magesår deltok i en sammenliknende studie (Lancet 2007; 369: 1621 – 6). Alle fikk celecoxib, mens halvparten i tillegg fikk 20 mg esomeprazol to ganger daglig. I løpet av 13 måneder fikk nesten 10 % av pasientene i den første gruppen et nytt magesår, mot ingen i den siste gruppen. I studien har man imidlertid ikke sett på effekten av å erstatte celecoxib med et tradisjonelt NSAID-middel, og inkluderte ikke pasienter med økt risiko for hjerte- og karsykdom.

Angioplastikk gunstig ved stum iskemi

Pasienter som overlever et myokardinfarkt og har fått påvist stum iskemi, bør tilbys perkutan koronar intervensjon (PCI). Det er konklusjonen i en sveitsisk artikkel publisert i JAMA (2007; 297: 1985 – 91).

I perioden 1991 – 97 ble 201 pasienter som hadde et ferskt myokardinfarkt, randomisert til PCI-behandling eller intensiv medisinsk behandling. Alle hadde stum iskemi og fikk basisbehandling med acetylsalisylsyre og statin.

Etter ti års oppfølging hadde PCI-gruppen 60 % redusert risiko for et nytt infarkt eller død som følge av hjertesykdom.

Oftere atrieflimmer ved høyt T4

En studie fra Storbritannia viser en signifikant sammenheng mellom tyroksinnivået i serum (fritt T4) og forekomst av atrieflimmer (Arch Intern Med 2007; 167: 928 – 34). Mer enn 6 000 personer over 65 år deltok.

Nesten 7 % av mennene og 3 % av kvinnene hadde atrieflimmer, mens 2 % av deltakerne hadde subklinisk hypertyreose. Risikoen for atrieflimmer økte med økt T4-nivå også hvis man begrenset analysene til deltakere der konsentrasjonen av begge hormonene lå innen referanseområdet.

Funnene tyder på at eldre mennesker med hypertyreose bør ha et noe lavt nivå av fritt T4. Forfatterne antyder at det kan være formålstjenlig rutinemessig å måle thyreoideafunksjonen hos eldre, bl.a. for å forebygge atrieflimmer. Foreløpig vet man imidlertid ikke om slike tiltak vil redusere sykkelighet og dødelighet hos denne gruppen.

Tidlig inntak av mat etter bukkirurgi anbefales

Om matinntak skal gjenopptas gradvis eller kan gjenopptas fritt etter bukkirurgi, har vært usikkert, da varighet av postoperativ ileus er det som påvirker rekonvalesenstiden. I en randomisert studie med 130 pasienter ble effekten av tidlig oral ernæring sammenliknet med et konvensjonelt, restriktivt postoperativt regime (Br J Surg 2007; 94: 555 – 61). Endepunktene var behov for ventrikkelsonde og effekt på livskvalitetsmål.

Behov for ventrikkelsonde var nødvendig hos 20 % i gruppen med fri diett, mot 10 % i den restriktive gruppen ($p = 0,2$). Gruppen med fri diett tok til seg fast føde etter to dager (median), mot fem dager i gruppen med restriktivt regime ($p < 0,001$). Livskvalitetsskåren var lik mellom gruppene.

Tidlig inntak av fast føde synes ikke å påvirke rekonvalesenstiden, antall komplikasjoner eller livskvalitet, og tidlig postoperativ ernæring bør inngå etter kolorektal- og karkirurgi i buken.

Friskere med herpesvirus?

De fleste blir infisert med flere typer herpesvirus i løpet av barndommen, og etter den akutte infeksjonen har man en latent virusinfeksjon for resten av livet. Nye musestudier har nå vist at denne latente virusinfeksjonen kan innebære en helsemessig fordel (Nature 2007; 447: 326 – 30).

Mus med latent infeksjon med musevirus beslektet med humant Epstein-Barr-virus og cytomegalovirus viste seg å være resistente mot infeksjon med bakteriene *Listeria monocytogenes* og *Yersinia pestis*. Resultatene tyder på at denne beskyttelsen

involverer produksjon av det antivirale cytokinet interferon- γ samt systemisk aktivering av makrofager. Den latente infeksjonen oppregulerer på denne måten forsvaret mot andre infeksjoner. Dette er viktig kunnskap i forbindelse med utvikling av vaksiner mot disse virusene.

SSRI-midler virker hos barn og unge

Selektive serotoninreopptakshemmere (SSRI) er effektive hos barn og unge med depresjon, tvangslidelser og angst. Risikoen for bivirkninger i form av selvmordstanker eller selvmordsforsøk eksisterer, men likevel bør SSRI-midler være blant førstevalgspreparatene til disse pasientene. Det er konklusjonen i en metaanalyse publisert i JAMA (2007; 297: 1683 – 96).

Analysen omfattet data fra 27 randomiserte, placebokontrollerte studier med barn og unge under 19 år. Pasientene hadde enten depresjon, tvangslidelse eller angst. De samlede data viste at SSRI-midler er mest effektive mot angst og minst effektive mot depresjon. Det var økt risiko for selvmordstanker eller selvmordsforsøk i alle studier, men det ble ikke registrert noen selvmord i studiene.

Acetylsalisylsyre – best i lave doser

Aspirin er det mest brukte medikamentet i verden. Bare i USA bruker en tredel av befolkningen over 50 år dette medikamentet for å redusere risikoen for hjerneslag og hjerteinfarkt. Men i hvilken dose skal man ta det?

Nå foreligger resultatene fra en systematisk litteraturgjennomgang som omfattet nesten 10 000 personer som tok 30 – 1 300 mg per dag (JAMA 2007; 297: 2018 – 24). Resultatene viser at mennesker som bruker acetylsalisylsyre i lang tid, har best effekt med doser på 75 – 81 mg per dag. Høyere doser gir ikke bedre effekt, bare flere bivirkninger.

Acetylsalisylsyre – mot preeklampsi?

En liten dose acetylsalisylsyre i svangerskapet reduserer risikoen for preeklampsi med 10 % sammenliknet med placebo (RR 0,9). Det er konklusjonen i en metaanalyse som omfattet 31 randomiserte studier og 32 000 kvinner (Lancet 2007; 369: 1791 – 8).

Forskerne fant en liknende reduksjon i risikoen for fødsel før termin, men ikke for perinatal død. De beregnet at 51 kvinner måtte bruke acetylsalisylsyre for å forhindre ett alvorlig utfall. Midlet var trygt for mor og barn på kort sikt.

Bare kvinner med høy risiko for preeklampsi, bl.a. de som har hatt det minst to ganger før, bør anbefales å bruke acetylsalisylsyre, heter det i en ledsagende leder. Vi vet for lite om langtidseffektene av dette medikamentet på barna.

Publisert: 28. juni 2007. Tidsskr Nor Legeforen.

